

Sammanfattning

Utredningen har i delbetänkandet *Sverige för nyanlända – Värden, välfärdsstat, vardagsliv* (SOU 2010:16) föreslagit en reglering av den samhällsorientering som ska erbjudas alla nyanlända som omfattas av lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare (etableringslagen). Där föreslog vi riktlinjer för såväl innehåll som utformning, vilka sammanfattas i kapitel 1 i föreliggande slutbetänkande.

I detta slutbetänkande utreds huruvida även de nyanlända som inte omfattas av etableringslagen ska erbjudas samhällsorientering. Som framgår av kapitel 2 berör det omkring 65 000 personer över 18 år. Skälen att komma hit kan vara av många slag. En del anländer av flyktingskäl eller därför att de har skyddsbehov. Andra är nyanlända som har anknytning till någon som är bosatt i Sverige, men som inte omfattas av rätten till etableringsinsatser. Somliga kommer hit för att studera eller utnyttja sin rätt att vara här för studier och arbete enligt EES-avtalet. Slutligen finns de som fått uppehållstillstånd därför att presumtiva arbetsgivare bedömt deras yrkeskunskande attraktivt för den svenska arbetsmarknaden.

Efter en närmare analys i kapitel 3 av de kraftigt varierande behov av samhällsorientering som dessa olika personer kan tänkas ha, föreslås att kriteriet för vem som ska ha rätt till samhällsorientering ska vila på integrationspolitikens generella målsättning om *lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund*. Vi menar att det allmänna bör erbjuda samhällsorienteringen åt *alla* nyanlända som avser att etablera sig i landet utifrån *vars och ens* förutsättningar och behov. Detta bör ske i form av ett kommunalt åläggande med samma reglering och riktlinjer som vi föreslagit ska gälla samhällsorienteringen för de nyanlända som omfattas av etableringsinsatserna. Målgruppen föreslås alltså utökas med *övriga vuxna nyanlända invandrare med uppehållstillstånd på minst ett år, med undantag för gäststuderande*.

I betänkandets kapitel 4 resoneras också om ett antal vägar för att nå ut med informationen via olika offentliga myndigheter men även ideella organisationer och medier.

Till sist görs i kapitel 5 ett försök till kostnadsberäkning för den föreslagna reformen. Det är dock svårt att förutse hur många som verkligen kommer att anta kommunernas erbjudande. En skälig uppskattning om att cirka 15 000 personer kommer att delta innebär en uppskattad kostnad om cirka 90 miljoner årligen, som bör tillföras kommunerna inom ramen för statens allmänna bidrag till kommunerna (utgiftsområde 25).